

עין משפט
גור מצוה

מג:

לַיִמָּא רבּה דאמר בב"ש. וא"ת לוקי פלוגמיייהו באתמר ממילא ורבה כב"ה וי"ל דא"כ לא הוו פליגי בית שמאי:

בית שמאי סברי שלִיחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת א"כ תרי צני הך דהכא וסיפא דהחושב לשלוח יד למה לי וי"ל דסיפא אשמועי' לנצ"ש אפילו דבור בלא משיכה חייב והך דהכא אשמועינן לנצ"ה לריכה חסרון: **אלא** הא דאמר רבא שואל שרא מדעת גזלן הוי. אומר ר"ת דגרסין ככל הני רבא דהך דשואל ע"כ רבא הוי דקאמר בתר רבה ורז יוסף בהמוכר הספינה (ב"ב דף פח.) ומדאי' רבא כולוה נמי רבא דאי לאו הכי לא פריך מידי דמאי לאוקומה פלוגמיה כחד מהנך פלוגמי' דלעיל: **משלם** אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ רבי יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה. וא"ת הא דתנן בפרק הגזול קמא (ב"ק דף ק:) הנותן אמר לנצב לנצבו לו אדום ונצבו שחור אם השבח יתר על הולאה נותן לו היאילא ואם הולאה ימירה על השבח נותן לו השבח דברי רבי יהודה ר"מ אומר אין נותן לו אלא דמי אמרו בלמד אלמא סברתם הפוכות ומיך ר"ת דהכא גבי גזילה סבר ר"מ שינוי אינו קונה משום דקנסא קנים במזיד אבל בלנצבו לו אדום דשוגג לא קנים והכי איתא בהגזול ור' יהודה דסבר הכא דשינוי קונה היינו משום דמתכוין לקנות בשינוי אבל לנצבו שחור אין מתכוין לקנותו בכך:

ר"ע אומר בשעת התביעה. מימה מאי קסבר אי קסבר שינוי קונה למה ישלם השבח כשעת התביעה הלא בשעת גזיה קנאה ואם הגדילה רחל או הגזיה ונמייקרה לא ישלם אלא כמו ששוה רחל בשעת גזיה ואי קסבר שינוי אינו קונה א"כ כשגזה אחר התביעה נמי יאה הכל לנגזל בדמאי קנה ועוד דקאמר ומודה ר"ע במקום שיש עדים בשעת שליחות יד שישלם כאומה שעה במאי קנה והלא אכתי אפילו שינוי ליכא וגם כי יגזוהי שינוי לא יקנה ועוד למאן מודה הלא צין לנ"ש צין לנ"ה לא קנאה בשעת שליחות יד עד שעת שינוי ועוד דשמואל ור' יוחנן פסקו כר"ע בשמעטין ובהגזול קמא (ב"ק דף נד:) אית להו דשינוי קונה לכך נראה לנ"ש דלאמרי ילקה בחסר ויתר מיירי אף ציוקרא חולא דאס הוקרה משלם כשעת הולאה מן העולם ואם הולא משלם כשעת הגזלה וצ"ה לא פליגי נמי בזה והיינו כרבה אלא צ"ש מדלא קתני בזול וציוקר וזהא פליגי צ"ה דשינוי קונה ור"ע פליג אזור ויוקר דלאמר משלם כשעת התביעה צין הולא וצין הוקר:

החושב לשאוח יד. °הך מחשבה הוי דבור כדיליף מעל כל דבר וכן מחשבת פגול נמי הוי כדבור ולא בלב כדמוכח בפרק ז' דזמחים (דף ג.) ובפ"ק דמנחות (דף ג:) ובפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג.) ובפרק הנזקין (גיטין דף נד:) ובמקומות אחרים פירשתיים):

הדרן עלך המפקיד

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

אלא פשיטא כשעת הולאה מצים בעלים. כשעת הגזילה וציתר פליגי דקאמרי צ"ש אם הוקרה ילקה לשלם כשעת הולאה מן העולם וצית הלל אמרי כשעת הולאה מצית הבעלים: כי פליגי בחסר. וקאמרי צ"ה כשעת הולאה מן העולם. ודקא קשיא לך

כל הגזלינן משלמים כשעת הגזילה אי בגזילה ממש דגזלה מעיקרה ה"נ אכל הכא דצהיתרא אתא ל ידיה ומשום שליחות יד קמחייבת ליה בזהא פליגי: צ"ש סברי שליחות יד אינה לריכה חסרון. ומששלם בה יד אע"פ שלא חסרה הויא גזילה וקמה ברשותיה וכשהולא ברשותו הולא ואם הימה צעין אומר לו הרי שלך לפניך עכשיו שהולאה משלם כשעת שליחות יד: אלא הא דאמר רבא. לעיל בשמעטין (דף מא:). שליחות יד אינה לריכה חסרון. דקאמר שלא תאמר שליחות יד כו': הא דאמר רבא. בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.). שואל שלא מדעת לרצנן גזול הוה. גבי שולח את בנו אלל חנוני דפליגי רצנן ור' יהודה ואוקי רבא פלוגמיייהו בשואל שלא מדעת ואמר דלרצנן גזלן הוי ומדאוקי רבא לרצנן בזהי סבירא ליה לדידיה גזלן הוי ואהדר לאוקומי מילמיה כרצנן דהלכתא כרביס: לימא כצ"ש. אמרה: אלא הכא בשבח גזילה פליגי. והאי חסר ויתר דממתי' לאו ציוקרא חולא אלא במאי דחסרה דהיינו גיזות ובמאי שהותירה כגון אם נתעברה אללו דצ"ש סברי הכל

ישלם כר"מ דברייתא וצ"ה כרזי יהודה כשעת הולאה מצית הבעלים: דיקא נמי. דבגיזות וולדות פליגי דקתני לשון חסר ויתר ולא קתני לשון זול ויוקר: ומודה ר"ע במקום שיש עדים. כמה הימה שזה ציוס שגזלה וראו שגזלה הימנו דמשלם כשעת הגזילה: מאי טעמא דרזי עקינא. דלאמר כשעת התביעה: דלאמר קרא ציוס אשמוסו. צדמים של אותו יוס שהוא מתחייב לו והיכא דתצבו והודה דעל פיו הוא מתחייב העמדתו דצין והודאתו הוי יוס אשמוסו אבל אם יש עדים משעה שראוהו שגזלה הוא אשם לו: לפסם. לארץ ישראל: אקיף. הרבה את הדרך וסבד דרך ארוכה על דבר זה ללכת דרך מעלת של הר לור מקום שר' יעקב שם ובעי מיניה מה שמע מר' יוחנן רבו על כך. כל מהלך דרך ארוכה במקום שיש קצרה מקיף הוה: אי נמי דאסדרה לדוכסה. להכי אשמועינן לעולם לומר שאם החזירה למקומה לאחר ששלח בה יד ונשברה בלוגס גבי אף צו הלכה כר"ע דלאמר דעיל) גבי גנב טלה מן העדר לריך דעת בעלים:

ורבא אמר הלכה כצ"ס. כשעת גזילה ואנן כרבא עבדינן דהוי ליה בתראה: ברתני' החושב לשלוח יד. (א) אמר צפני עדים אטול פקדוניו של פלוני לעצמי: חייב. באונסיה מהיום והלואה אם נאנס חייב באתיות: הטא אם נפשה היא: ונשברה. לאחר זמן: אינו משלם אלא רביעית. דשליחות יד אינו מתחייב בלוגסין עד שימשוך או יגביה דהוי קנייה: הגביהה ונטל. דהוי קנייה בהגבהה ומסרון מנטילת רביעית חייב בלוגסיה: גמ'

מסורת הש"ס

(א) לעיל מא': ט) (נעיל מא'. א.) א.) [סס] ד) ב"ב פס', (א) ב"ק לה. ע"ש, ו) (נעיל מא': ו) (דף מ': ח.) [וע"ע מוספות פסחים סג. ד"ה ר' מאיר ומוס' זמחים ד': ד"ה מחשבה ומוס' בטירות נט. ד"ה במחשבה ומוס' חולין נט. ד"ה אלא וציהה],

תורה אור השלם
1 או מכל אשר ישבח עליו לשקר ושלם אותו בראשו וְהַצַּמְתָּו יִסֹּף עליו לאשר הוא לו יתְנַנוּ בְיוֹם אֲשַׁמּוּתוֹ: ויקרא ה כד 2 אם לא יקצא הגבב ונקרב בעל הבית אל האלדים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו: שמות כב ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה השוגג לשלוח יד אמר. צ"ב ונקדשין סוף דף מג פס"י דלאו דוקא אמר אלא מש:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה החושב וכו' הך מחשבה. עין בהל"ה ריש הלכות ס"ט:

רבינו חננאל (המשיך) וולדותיה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה. ר' מאיר כב"ש ר' יהודה כב"ה וקיימא לן כר' יהודה ובית הלל קיימי כותיה. וקיימא לן הא דאוקימנא אליבא דב"ה שבת גזילה דגולן הוא בשבח שהשיבחה בגופה אבל שבח שהשיבחה בדמים דגולן הוי כדורבה דאמר ביתר כולי עלמא לא פליגי דודאי לנגזל הוי כי פליגי בחסר. וקיימא לן כדאבא וכן הלה. ר' עקיבא אומר כשעת התביעה. ואע"ג דאמר רב יתירה אמר שמואל הלה כר' עקיבא. ובתלמוד ארץ ישראל פסקו כר' עקיבא אנו לא סוכינן אלא בהא דאמר רבא דהוה ברתא ופסק הלכה כב"ה וכיון דסלקא שמעתא הכי ש"מ דשבת גזילה דגולן הוי ומדחזינן רבה דפריך שליחות יד אינה צריכא חסרון ושואל שלא מדעת גזלן הוי ש"מ דהלכתא דאמר רבא דהוה חייב אינו חייב כב"ה וכו' (א) פי' כיון דאיכא עדים מההיא שעתא דגזל נתחייב לשלם אבל אם אין עדים אין חייב לשלם אלא בעת תביעתו בב"ד וחלי המפקיד אצל חברו בעדים ואפי' בשטר אין צריך להחזיר לו בעדים אלא כי אמר החזרתיו לך נאמן וכן אם אמר נאנסו אם לא שלח ידו במלאכת רעהו שלמד שאינו חייב עד שישלח בו ידו

קב א מיי פ"ג מהל' גזלה ואגדה ה' טו סמג עשין עג טו"ע ח"מ ס' שנט סעי' ה: קב ב מיי שם פ"ב ה' ג ועין בהשגות ובמ"מ סמג עשין שם טו"ע ח"מ ס' שנט סעי' ב ז קר ג מיי שם טו"ע שם סעי' ז: קה ד מיי פ"ב שם ה' יא סמג שם טו"ע ח"מ מ"מ ס' רנב סעי' ד: קו ה ו מיי שם ה' יב ועין בהשגות ובמ"מ טו"ע שם סעי' ב:

מוסף רש"י

שליחות יד. שחייבו הכתוב עליו אפילו בלחם, כדמצינן ומת או נשבר או נשפה וגוי שנועת ה' מהיה צין שיהם אם לא שלח יד וגו', דמשמע אם שלח נחמיצ שוב צמממה ובשתייה, צריכה חסרון. לא הוי שליחות יד לטעמיה כדשמוא אלא אם כן חסרה (דע"ל א.) שטלטלה להביא עליה גזילות. לעלות עליה כדרך סולס לטול גולות מקן גבוה, ואפילו הכי הוי גזילה למיקם בדשומה עד דנציר הכנה, דקסרי שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוי (דע"ל א.) משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה. כל מה שנטל ממנה ומה שהשביחה (ב"ק א.) גזילה חוזרת בעיניה. ממות שהיא עכשיו קרקעת ויחזירה והדר תמסס דמי גזוז ויטבר נמי שהיא כשעת הגזילה ולא שח הנהו שהשביחה אללו ולא שח הול, לא קנים ר' יהודה, אבל דמים שבשעת הגזילה משלם, דליכא למאן דלמח כ הנוגס בציץ משעת הגזילה יטלמו (סו).

רבינו חננאל

אלא פשיטא טעמא דבית הלל כשעת הוצאה מבית בעלים היא והיא שעת הגזילה ודחיתה שוה באותה שעה וזו ובשעה ששאתה שוה ר' בוב חלקו בית הלל ובית שמאי ב"ש סברי ר' משלם כי השתא ובי"ה סברי (דמשלם) בשעת הגזילה והוא וזאת לימא רבה דאמר משלם [ד'] כב"ש דהא בית הלל וזאת היא קאמרי. ופריך רבה ביותר כלום? אם עת ששתאה חיתה שוה ויתר ממה שהיתה שוה בשעת גזילתה דברי הכל ד' כי השתא משלם טעמא דירי שפירשונו למעלה כי פליגי בחסר כגון שהיתה שוה עת ששלח ידו בפקדון של חברו ד' ונכשיו שוה וזו בית שמאי סברי שליחות יד אינה צריכא חסרון ומשעה דשלח בה יד איחייב בה. וב"ה סברי שליחות יד צריכא חסרון וכי' [דלא] חסרה ברשותה דמריה קאי ובעיזנא דחבריה או שתיא וחיסרה בההיא שעתא מחייב עלה וההיא שעתא וזוהו הוא דשריא. ואלא רבה דאמר שליחות יד אינה צריכא חסרון כב"ש וכו'. ואוקימנא למתני' חלוקת ב"ש וב"ה בשבח גזילה כ"ש סברי דגולן הוי וב"ה תנאי דתנאי הגזול רחל גזוה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה

^[א] נראה דסגר כאן וא"ל ומודה ר"ע במקום שיש עדים פי' כיון דלכתא עדים וכו'.